

Μακεδονικά

Τόμ. 3 (1956)

Στεφάνου Αθαν. Κοτσιάνου, Ένα ταξίδι στη Χαλκιδική στα 1793. Εντυπώσεις και κρίσεις του Γάλλου προξένου Θεσσαλονίκης E. Cousinery

Στίλπων Π. Λαούρδας

doi: [10.12681/makedonika.1130](https://doi.org/10.12681/makedonika.1130)

Copyright © 2015, Στίλπων Π. Λαούρδας

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Λαούρδας Σ. Π. (1956). Στεφάνου Αθαν. Κοτσιάνου, Ένα ταξίδι στη Χαλκιδική στα 1793. Εντυπώσεις και κρίσεις του Γάλλου προξένου Θεσσαλονίκης E. Cousinery. *Μακεδονικά*, 3, 452–453. <https://doi.org/10.12681/makedonika.1130>

Ἐπίσης ἀνακριβές εἶναι ὅτι ὁ Vasmer ἀπέδειξεν ὅτι τὸ ἐν Πελοποννήσῳ τοπωνύμιον *Σανταμέρι*, τὸ ὁποῖον ὑπὸ τῶν σλαβολόγων ἐθεωρεῖτο ὡς σλαβικόν, προέρχεται ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ Φράγκου ἀρχοντος *Σαιντ Ὀμερίου*, τοῦ μνημονευομένου ἐν τῷ Χρονικῷ τοῦ Μωρέως. Τὸ τοπωνύμιον εἶχεν ἤδη ἐτυμολογηθῆ ὀρθῶς ὑπὸ τοῦ ἐκ Πατρῶν φιλόστοργος ἱατροῦ Χρήστου Κορύλλου, ὅστις ἤδη τὸ 1903 ἠτυμολόγησεν αὐτὸ ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ Νικολάου Σαιντ Ὀμέρ τοῦ Β', ὅστις ἔκτισεν ἐπὶ τοῦ ὄρους Σκόλλιδος φρούριον, λείψανα τοῦ ὁποίου σφύζονται μέχρι σήμερον.¹ Εἶναι περιεργον ὅτι ξένοι ἐπιστήμονες, εἰδικῶς ἀσχολούμενοι περὶ τὰ ἐν Ἑλλάδι τοπωνύμια, καὶ δὴ τῆς περιωπῆς τοῦ Vasmer, ἀγνοοῦν τὰς ἑλληνικὰς πηγὰς. Λέγω τοῦτο, διότι τὸ βιβλίον τοῦ Κορύλλου ἀποτελεῖ πλουσίαν πηγὴν διὰ τὴν περιοχὴν τῆς Ἀχαΐας. Τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ Λάσκαρι ὅτι ἔπρεπε οἱ Ἕλληνες νὰ ὑποδεχθῶμεν τὸ βιβλίον τοῦ Vasmer μετ' εὐγνωμοσύνης, διότι ἀπέδειξεν ὡς μὴ σλαβικὰ πλεῖστα ἐν Ἑλλάδι τοπωνύμια, ἅτινα ἐθεωροῦντο ὡς σλαβικά, εἶναι κάπως ὑπερβολικόν. Ὁ Vasmer ἔκαμε τὸ καθήκον του ὡς εὐσυνείδητος ἐπιστήμων. Τὸ μόνον, διὰ τὸ ὁποῖον ἐξενίσθησαν οἱ Ἕλληνες, εἶναι ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου «Die Slaven in Griechenland» ἀντὶ τοῦ ἀκριβοῦς «Die slavischen Ortsnamen in Griechenland». Ὡς πρὸς τὰς γενομένας διὰ τὸ βιβλίον παρατηρήσεις, συμφώνως πρὸς τὰς ὁποίας καὶ πολλὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Vasmer θεωρουμένων σλαβικῶν ἢ δὲν εἶναι σλαβικά ἢ οὐδεμίαν ἔχουν σχέσιν πρὸς τὴν παρουσίαν τῶν Σλάβων ἐν Ἑλλάδι, εἶναι ζήτημα καθαρῶς ἐπιστημονικόν. Νομίζω ὅτι ἡ ἐν Νέῃ Ἐστία δημοσιευθεῖσα βιβλιοκρισία τοῦ Ζακυθινοῦ θέτει τὰ πράγματα εἰς τὴν θέσιν των.

ΣΤΙΛΠΩΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

Σ τ ε φ ά ν ο υ Ἰ θ α ν. Κ ο τ σ ι ά ν ο υ, "Ένα ταξίδι στη Χαλκιδική στὰ 1793. Ἐντυπώσεις καὶ κρίσεις τοῦ Γάλλου προξένου Θεσσαλονίκης E. Cousinery. Ἀθήνα 1951. 8ον σ. 24.

Τὸ περιεχόμενον τοῦ μικροῦ φυλλαδίου εἶναι διάλεξις, γενομένη ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἐν Ἀρναίᾳ τῆς Χαλκιδικῆς. Οὗτος, καταγόμενος ἐκ τῆς περιοχῆς ταύτης, ἐντυχὼν τῷ γνωστοτάτῳ βιβλίῳ τοῦ E.-M. Cousinéry, Voyage dans la Macedoine, χρηματίσαντος ἐπὶ ἀρκετὰ ἔτη προξένου τῆς Γαλλίας ἐν Θεσσαλονίκῃ περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, ἔσχε τὴν ἀγαθὴν ἔμπνευσιν νὰ ἀνακοινώσῃ διὰ τῆς διαλέξεως ταύτης εἰς τοὺς συμπατριώτας του τὰ μᾶλλον ἐνδιαφέροντα σημεῖα τῆς ἀνὰ τὴν Χαλκιδικὴν περιηγήσεως τοῦ ἐν λόγῳ προξένου, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποδεικνύεται ἡ καὶ πολλαχόθεν γνωστὴ πλήρης ἑλληνικότης τῆς χώρας. Ὁ Cousinéry εἶναι εἰς τῶν ἀψευδεστέρων

¹ Χ ρ. Κ ο ρ ύ λ λ ο υ, Χωρογραφία τῆς Ἑλλάδος. Α'. Νομός Ἀχαΐας. Ἀθήναι 1903, σ. 184.

καὶ πλουσιωτέρων εἰς εἰδήσεις περιηγητῶν διὰ τὴν Μακεδονίαν καὶ χρησιμοποιοῖται ὡς ἱστορικὴ πηγὴ διὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας.

Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἂν τὸ παράδειγμα τοῦ συγγραφέως εὑρισκε καὶ ἄλλους μιμητάς. Οἱ ξένοι, οἱ ἐπισκεφθέντες τὴν Μακεδονίαν καὶ δημοσιεύσαντες τὰς ἐξ αὐτῆς ἐντυπώσεις των εἶναι ἀρκετοί, ἢ δὲ συλλογὴ καὶ δημοσιεύσεις τῶν σχετικῶν ἀποσπασμάτων θὰ καθίστα εὐκόλως προσιτὰς εἰς τοὺς φιλόστορας τὰς ὑπ' αὐτῶν παρεχομένας πληροφορίας καὶ θὰ διεφώτιζε πολὺ τὴν σκοτεινὴν ταύτην περίοδον τῆς ἱστορίας τοῦ Μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

ΣΤΙΛΠΩΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

Α. Π. Λ α σ κ α ρ ῖ δ η, Τὸ Ζαγκλιβέρι. Θεσσαλονίκη 1953. 8ον, σ. 34.

Αἱ εἰδικώταται περιγραφαὶ καὶ ἱστορίαι ἐπαρχιακῶν πόλεων, κωμοπόλεων καὶ χωριῶν ἀκόμη εἶναι πολὺ εὐπρόσδεκτοι, διότι μᾶς παρέχουν πολλάκις λίαν ἐνδιαφερούσας πληροφορίας διὰ τὴν τοπογραφίαν, τὴν τοπικὴν λαογραφίαν καὶ τὴν ἱστορίαν, ἐκ τῶν ὁποίων θὰ καταστῆ δυνατὸν κάποτε νὰ καταρτισθῇ ἢ πλήρης λαογραφικὴ καὶ ἱστορικὴ εἰκὼν τῆς Ἑλλάδος, Ὁ συγγραφεὺς τοῦ φυλλαδίου, διαμένων ἀπὸ ἐτῶν εἰς τὴν κωμόπολιν, τὴν ὁποίαν περιγράφει, συνεκέντρωσε φιλοτίμως ἀρκετὰ στοιχεῖα διὰ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν λαογραφίαν αὐτῆς ἐκ προφορικῶν παραδόσεων, τουρκικῶν βιβλίων καὶ ἐγγράφων τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Δυστυχῶς, μὴ ἔχων τὴν ἀναγκαίαν προπαιδείαν, δὲν ἠδυνήθη οὔτε τὴν ἀφθονον λαογραφικὴν καὶ γλωσσικὴν ὕλην, ἢ ὁποία ἀναμφιβόλως ὑπάρχει εἰς τὴν κωμόπολιν, νὰ περισυλλέξῃ, οὔτε καὶ τὰς ἱστορικὰς παραδόσεις νὰ παρουσιάσῃ κατὰ τὸν προσήκοντα τρόπον, ματαίως δ' ἀναζητεῖ κανεὶς εἰς τὸ βιβλίον αὐτουσίους τὰς εἰδήσεις, τὰς ὁποίας ἠρύσθη, ὡς λέγει, ἐκ τουρκικῶν βιβλίων καὶ ἀγιορειτικῶν ἐγγράφων. Ὁ συγγραφεὺς σπεύδει νὰ συγγράψῃ τὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου, τὴν θρησκείαν καὶ τὸν πολιτισμὸν κατὰ τρόπον γενικώτατον, χωρὶς νὰ παρέχῃ καὶ αὐτούσια τὰ στοιχεῖα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστηρίχθη. Ἀφήνω ὅτι καὶ ἡ δημοτικὴ του γλῶσσα δὲν εἶναι ἐπιμεμημένη καὶ ἀψογος. Πολὺν χρησιμώτερον διὰ τὴν γνῶσιν τοῦ τόπου καὶ τῶν ἀνθρώπων του ἔργον θὰ παρουσίαζεν, ἂν ἀντὶ τῶν γενικοτήτων μᾶς παρουσίαζε λεπτομερῆ συναγωγὴν τοῦ τοπικοῦ γλωσσικοῦ καὶ λαογραφικοῦ ὕλικου, δηλ. λεξιλόγιον κατὰ τὸ δυνατὸν πλήρες καὶ γραμματικὴν τοῦ τοπικοῦ ἰδιώματος, τοπωνύμια, ἄσματα καὶ παραμῦθια εἰς τὸ τοπικὸν ἰδίωμα, παραδόσεις, παροιμίας, αἰνίγματα, ἦθη ἐν γένει καὶ ἔθιμα θρησκευτικὰ καὶ κοινωνικά, ἐνδύματα καὶ κατοικίας καὶ τροφὴν, τὰ κατὰ τὸν γεωργικὸν καὶ ποιμενικὸν βίον κτλ., ἐξέδιδε δὲ καὶ αὐτουσίους τὰς γραπτὰς πηγὰς, ἐπὶ τῶν ὁποίων, ὡς λέγει, ἐστηρίχθη. Τοιαῦτα ἔργα περιμένει ἢ ἑλληνικὴ ἐπιστήμη ἀπὸ τοὺς ἐπιτοπίλους λογίους, τῶν ὁποίων ἢ ἀξία ὡς πηγῶν παραμένει ἀμείωτος εἰς τὸ διηνεκές. Ἄνευ τῆς πλήρους συναγωγῆς καὶ τῆς δημοσιεύσεως